

กาเมลัน : วงดนตรีประจำชาติของอินโดนีเซีย

GAMELAN: INDONESIA'S NATIONAL ORCHESTRA

อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง / ARETHIT POSRITHONG

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

DEPARTMENT OF CURRICULUM AND INSTRUCTION,

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นผลมาจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบและโครงสร้างของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan) ซึ่งเป็นวงดนตรีประจำชาติของประเทศอินโดนีเซีย โดยวงกาเมลัน (Gamelan) เป็นวงดนตรีที่มีเอกลักษณ์ทางด้านเครื่องดนตรีและรูปแบบการบรรเลงที่ชัดเจน โดยผลจากการศึกษาค้นคว้าพบว่า วงกาเมลัน (Gamelan) มีเครื่องดนตรีทั้งหมด 4 ประเภท คือ 1) ประเภทเครื่องกระทบหรือเครื่องตี (Idiophones) 2) ประเภทเครื่องสาย (Chordophones) 3) ประเภทเครื่องเป่า (Aerophones) และ 4) ประเภทเครื่องหนัง (Membranophones) โดยมีระบบเสียง (Tuning Systems) 2 ระบบ คือ ระบบสเลนโดร (Slendro) แบ่งเสียงออกเป็น 5 เสียง (Pentatonic Scale) ในหนึ่งช่วงเสียง (Octave) และระบบเสียงแบบเปโลก (Pelog) แบ่งเสียงออกเป็น 7 เสียง ในหนึ่งช่วงเสียง (Octave) สำหรับกลุ่มเสียง (Mode) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan) พบว่า มีทั้งระบบสเลนโดร (Slendro) และระบบเปโลก (Pelog) โดยแยกออกเป็นระบบละ 3 รูปแบบ ส่วนอัตราจังหวะ (Tempo) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan) จะมีการแบ่งออกเป็น 5 ระดับจากเร็วไปช้า คือ ไอรามะ ลันกา (Irama Lancar) ไอรามะ แทงกัง (Irama Tanggung) ไอรามะ ดาโดส หรือ ดาดิ (Irama dados or dadi) ไอรามะ ไวลีท (Irama Wilet) และไอรามะ ลังเคป (Irama rangkep)

คำสำคัญ: ดนตรี, กาเมลัน, อินโดนีเซีย

Abstract

This article is the result of a study of concerned documents and resources to present a check of the form and structure of the Gamelan music. Gamelan is the Indonesia's national orchestra. It has a unique style of Instrument and playing obviously. The results of the study show that Gamelan had four types of instruments. There are Idiophones, Chordophones, Aerophones and Membranophones. The Gamelan has 2 Tuning Systems. Slendro tuning system is divided into five sounds (Pentatonic Scale) in an octave and Pelog tuning system is divided into seven sounds in an octave. The Mode of Gamelan includes Slendro and Pelog separated by a system of three forms. Tempo of Gamelan is divided into five levels, from fast to slow. They are Irama Lancar, Irama Tanggung, Irama dados or Dadi, Irama Wilet and Irama rangkep.

Keywords: Music, Gamelan, Indonesia

บทนำ

ประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่ประกอบไปด้วย หมู่เกาะต่างๆ มากมาย ซึ่งมีมากถึง 17,508 เกาะ โดยแบ่งเป็นเกาะที่มีคนอยู่อาศัยประมาณ 6,000 เกาะ ส่วนที่เหลือจะเป็นเกาะร้างและอยู่ห่างไกลความเจริญ ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งชุมชนเพื่อการอยู่อาศัยได้ โดยเมื่อรวมพื้นที่ทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซียแล้ว จะมีพื้นที่โดยประมาณ 1,890,754 ตารางกิโลเมตร และมีจำนวนประชากรโดยการประมาณการของสหประชาชาติรวมทั้งสิ้นเกือบ 251,170,193 คน โดยบรรดาประชากรทั้งหมดของประเทศอินโดนีเซีย ยังมีความแตกต่างทางด้านรากเหง้า เชื้อชาติ วัฒนธรรม อุปนิสัยใจคอ และสำเนียงภาษาพูดที่มีมากถึง 538 ภาษา ทั้งนี้ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศอินโดนีเซีย ร้อยละ 61 จะอาศัยอยู่บนเกาะชวา ส่วนที่เหลือจะกระจายอาศัยกันอยู่ตาม หมู่เกาะต่างๆ มากน้อยแตกต่างกันไป ส่วนทางด้าน การนับถือศาสนา ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม มากกว่าร้อยละ 87 นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 9.5 นับถือศาสนาฮินดู ร้อยละ 1.8 และนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 1.3 ซึ่งจากความแตกต่างที่กล่าวมา ก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคในการปกครองประเทศ ทั้งนี้ เพราะประชากรชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ เข้าใจถึงเงื่อนไขต่างๆ ของรัฐบาลเป็นอย่างดี และเห็นพ้องร่วมกันถึงความจำเป็น เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของประเทศท่ามกลางความแตกต่าง (Unity in diversity) ซึ่งความจำเป็นดังกล่าว ได้กลายมาเป็นคำขวัญบนตราแผ่นดินของประเทศอินโดนีเซีย คือ “ภินเนกา ตุงกัล อีกา” (Bhinneka Tunggal Ika) หมายถึง การสร้างความมั่นคงของประเทศชาติ

สำหรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของประเทศอินโดนีเซีย นั้น มีลักษณะโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพแวดล้อม และที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศอินโดนีเซีย มีลักษณะแยกกันเป็นหมู่เกาะต่างๆ มากมาย และมีอาณาเขตกว้างใหญ่ไพศาล ประชากรสื่อสารและติดต่อถึงกันได้ยากทำให้แต่ละภูมิภาค ต่างก็มีรูปแบบวัฒนธรรมเป็นของตนเอง สอดคล้องกับจรรยาสมุทร ผลบุญ (2558 : 102) ที่กล่าวว่า วัฒนธรรมแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกันตามความเชื่อ ค่านิยม และวิถีชีวิตของคนในสังคม บางครั้งอาจมีการนำเอาวัฒนธรรมของกลุ่มอื่นเข้ามาให้เข้ากับวัฒนธรรมของตนเองอยู่เสมอ ด้วยเหตุนี้ จึงปรากฏลักษณะของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และภาษาพูดที่เหมือนและผิดแผกแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมของอินโดนีเซีย ก็ยังพอที่จะแสดงให้เห็นถึงแก่นของความเป็นชนชาติ รวมถึงเอกลักษณ์ทางความคิด จิตวิญญาณ วิถีการดำเนินชีวิต และประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวอินโดนีเซีย โดยการสืบทอดมาอย่างยาวนาน และถูกนำเสนอผ่านวงดนตรีที่เรียกว่า “กาเมลัน” (Gamelan)

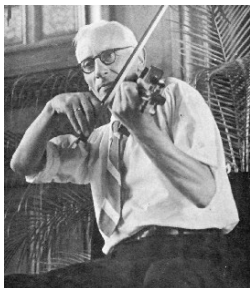
วงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble)

ภาพที่ 1 วงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble)
ที่มา : <https://www.nch.ie/Online/Gamelan-Ensemble>

วงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) คือ วงดนตรีประจำชาติของประเทศอินโดนีเซีย เป็นวงดนตรีที่มีการวางระบบเสียงทางด้านดนตรีได้อย่างละเอียดอ่อนและมีความประณีตเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ เพราะใช้เครื่องดนตรีต่างๆ มากมายในการบรรเลง ไม่ว่าจะเป็นฆ้อง ระนาด ที่ทำจากไม้หรือโลหะ กลอง ชลุตม์ เสียงขับร้อง รวมทั้งเครื่องดนตรีประเภทอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก โดยวิวัฒนาการของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) ได้เริ่มขึ้นมาในระหว่างศตวรรษแรก ก่อนคริสต์ศักราช เมื่อกระแสน้ำของผู้อพยพจากผืนแผ่นดินใหญ่ในทวีปเอเชีย ได้นำเอาความเจริญก้าวหน้าในยุคสมัยพุทธ มาสู่หมู่เกาะแห่งนี้ ซึ่งจากหลักฐานการขุดพบวัตถุที่ทำจากเหล็กและสัมฤทธิ์ ตลอดจนแหล่งผลิตทำให้ทราบได้ว่าโลหะ นั้นๆ ไม่ได้มาจากแหล่งอื่นใดเลย แต่เป็นการผลิตและใช้ในเฉพาะที่เท่านั้น ทั้งนี้ เกาะชวา ถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตเครื่องสัมฤทธิ์ขนาดใหญ่และก้าวหน้าที่สุดแห่งหนึ่งในภูมิภาค และยังเป็นแหล่งศูนย์กลางการแพร่ขยายวัฒนธรรมการใช้สัมฤทธิ์ ไปยังประเทศในคาบสมุทรมาลายู ตลอดจนกลับไปยังพื้นทวีปอินโดจีนอันเป็นแหล่งกำเนิดดั้งเดิมอีกด้วย

จากการศึกษาของแจ็บ คูนส์ (Jaap Kunst) นักมานุษยวิทยาชาวฮอลแลนด์ สรุปไว้ว่า รูปแบบวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) ที่เป็นรูปแบบเก่าแก่ที่สุดนั้น จะเรียกว่าวงกาเมลัน มังแกง (Gamelan Munggang) โดยประกอบด้วยเครื่องดนตรี 4 ชนิดเท่านั้น คือ 1) โบนัง (Bonang) ฆ้องขนาดเล็ก วางเรียงกันบนแคร่ 2 แถว แบ่งเป็นแถวละ 3 ใบ ตั้งเสียงห่างกันหนึ่งช่วงเสียง จำนวน 2 ชุด 2) ก้องอาเก็ง (Gong ageng) ฆ้องใบใหญ่ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เมตรขึ้นไป ซึ่งให้เสียงที่มีความถี่ต่ำมาก 3) โรเจ (Rojeh) ฉิ่งคู่เช่นเดียวกับของไทย และ 4) เก็นดัง (Kendang) กลองใบใหญ่ วางตั้งบนขาหยั่ง 2 ใบ ทั้งนี้ โดยภาพรวมของเสียงที่ได้จากการบรรเลงของวงกาเมลัน มังแกง (Gamelan Munggang) จะมีเสียงที่ต่ำมาก ซึ่งเครื่องดนตรีที่มีน้อยชิ้นนี้ จึงเป็นการรวมวงดนตรีที่ไม่มีความสลับซับซ้อนเท่าใดนัก และยังพบว่าการนำวงกาเมลัน มังแกง (Gamelan Munggang) ไปใช้เพื่อประกอบพิธีกรรมโบราณบางอย่างในหมู่เกาะชวา (ปัญญารุ่งเรือง, 2551 : 46)

ภาพที่ 2 แจป คูนส์ (Jaap Kunst)
ที่มา : <http://www.folkworld.de/34/p/jaap.jpg>

เครื่องดนตรีของวงกาเมลัน (Gamelan Instruments)

การจัดกลุ่มเครื่องดนตรีเป็นสิ่งที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาอย่างเป็นระบบ โดยกลุ่มชนที่ไม่มีเครื่องดนตรีก็จะเป็นการจัดกลุ่มของเครื่องดนตรีนั้นไว้ เมื่อวัฒนธรรมต่างๆ ในโลกได้มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น จึงเกิดเครื่องดนตรีต่างๆ ที่สามารถจำแนกและจัดกลุ่มได้มากขึ้น ถึงแม้จะไม่มีใครทราบว่าการแบ่งประเภทของเครื่องดนตรีเกิดขึ้นได้อย่างไร แต่เราก็สามารถวิเคราะห์ได้ตามความต้องการของเรา โดยการแบ่งประเภทเครื่องดนตรีก็เพื่อความเป็นระเบียบในการจดจำและง่ายต่อการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เราเข้าใจและสามารถจดจำเครื่องดนตรีนั้นๆ ได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

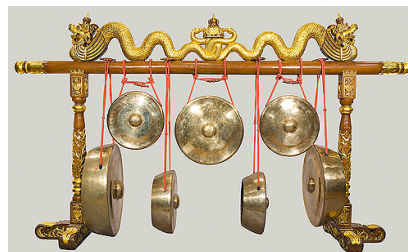
การจัดกลุ่มเครื่องดนตรีของประเทศอินโดนีเซียครั้งนี้ ได้ใช้ระบบการจัดประเภทของเครื่องดนตรีตามระบบของฮอนบอสเทล - ซัคส์ (Hornbostel – Sachs) นักมานุษยวิทยาคิววิทยา ผู้คิดค้นการแบ่งประเภทเครื่องดนตรีออกเป็นกลุ่มต่างๆ โดยระบบนี้ ถือเป็นที่ยอมรับและใช้กันมากในปัจจุบัน โดยเครื่องดนตรีในหมู่เกาะชาวส่วนใหญ่จะเป็นเครื่องดนตรีที่ทำมาจากโลหะ ไม้ และไม้ไผ่ โดยเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ก็จะมีลักษณะที่หลากหลายและแตกต่างกันออกไป ซึ่งสามารถแบ่งประเภทของเครื่องดนตรีได้เป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องกระทบหรือเครื่องตี (Idiophones)

ภาพที่ 2 ก้องอาเก็ง (Gong – Ageng)
ที่มา : <https://gamlan.files.wordpress.com>

1.1 ก้องอาเก็ง (Gong Ageng) เป็นฆ้องประเภทแขวนกับขาตั้งที่มีขนาดใหญ่ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 เมตรขึ้นไป ซึ่งให้ความถี่เสียงที่ต่ำมาก โดยประมาณ 30-40 Hz

ภาพที่ 3 เก็มปูล (Kempul)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.2 เก็มปูล (Kempul) เป็นฆ้องใช้แขวนกับขาตั้งมีขนาดเล็กจนถึงใหญ่ไล่เรียงกัน มีหลายระดับเสียงตั้งแต่ 3 ไปถึง 6 โบ แขนงเรียงกัน

ภาพที่ 4 เคนอง (Kenong)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.3 เคนอง (Kenong) เป็นฆ้องขนาดใหญ่ มีขอบฉัตรยาวและปมสูง คล้ายกับบาตรพระที่กำลังคว่ำอยู่ ใช้ไม้ตีเน้นลูกตกในทำนองหลักตามวรรคต่างๆ เล่นสลับจังหวะกับเก็มปูล (Kempul) ตั้งเสียงทั้งระบบเปลือก (Pelog) และสเลन्द्र (Slendro) แต่ละลูกวางตั้งบนเชือกที่ร้อยในเฟรมขนาดใหญ่ มีหลายระดับเสียง

ภาพที่ 5 เคตุ๊ก (Ketuk)
ที่มา : <http://www.seasite.niu.edu>

1.4 เคตุ๊ก (Ketuk) มีลักษณะเช่นเดียวกับเคนอง (Kenong) แต่จะมีขนาดเล็กกว่า ส่วนใหญ่มีใบเดียววางบนเชือกที่แขวนอยู่บนกล่องไม้เล็กๆ หรือวางบนไม้แกะสลักเป็นรูปกบ ข้อแตกต่างระหว่างเคตุ๊ก (Ketuk) กับเคนอง (Kenong) คือ ขอบลูกฆ้องที่ต่างกัน ขอบของเคนอง (Kenong) จะสูงกว่า ในขณะที่ขอบของเคตุ๊ก (Ketuk) จะสั้นและบางกว่า ส่วนฉัตรส่วนบนของลูกฆ้องก็จะแบนกว่าเช่นกัน

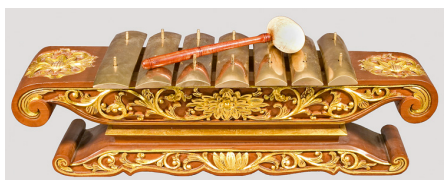
ภาพที่ 6 เคมยั้ง (Kempyang)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.5 เคมยั้ง (Kempyang) เป็นฆ้องมีปี่ขนาดเล็ก มีลูกฆ้อง 2 ลูก วางคู่กัน โดยมีลักษณะปี่อมเล็กกะทัดรัดกว่า เคตุ๊ก (Ketuk) และมีระดับเสียงที่สูงกว่า ใช้สำหรับระบบเสียงแบบเปลือก (Pelog) เท่านั้น

ภาพที่ 7 โบนัง (Bonang)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.6 โบนัง (Bonang) คือ ฆ้องราง มีลูกฆ้องหลายระดับเสียง วางเรียงกันเป็นแถวยาวจำนวน 2 แถว มี 10-12 ลูกฆ้อง ใช้ไม้ขนาดเล็กยาวพื้นเชือกหุ้มปลายแบบไม้ฆ้องมอญ ตีสลับมือซ้ายขวาหรือพร้อมกัน บรรเลงเป็นทำนอง โบนัง (Bonang) มี 3 ขนาด แบ่งตามช่วงเสียงสูงต่ำ ขนาดที่ใหญ่ที่สุดเรียกว่าโบนัง ปาเนมบุง (Bonang panembung) ขนาดกลางเรียกว่าโบนัง บาร์ง (Bonang barung) และขนาดเล็กเรียกว่าโบนัง ปาเนรุส (Bonang panerus) ที่นิยมใช้มากคือขนาดกลางและขนาดเล็ก

ภาพที่ 8 ซารอน (Saron)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.7 ซารอน (Saron) คือ ระนาดเหล็ก มี 3 ขนาด ใช้เล่นทำนองหลักของเพลง ขนาดใหญ่สุดเรียกว่า ซารอน เดมุง (Saron demung) ขนาดกลางเรียกว่าซารอน บาร์ง (Saron barung) และขนาดเล็กเรียกว่าซารอน ปาเนรุส หรือเปกิง (Saron panerus or Peking) แต่ละขนาดมีลูกระนาด 7 ลูก (1 Octave) จึงมีเสียงที่ลดหลั่นกันไป ซารอน (Saron) ขนาดใหญ่และกลางจะใช้ไม้ตี รูปร่างเป็นค้อนไม้ หัวกลมมน ส่วนขนาดเล็กใช้ไม้ตีรูปค้อนแหลมทำจากเขาสัตว์ ซารอน (Saron) ทั้ง 3

แบบนี้ หากตีโน้ตตัวใดลงไปแล้ว ต้องใช้มือจับห้ามเสียงกั๊ววนพร้อมกันกับตีโน้ตตัวต่อไป

ภาพที่ 9 เก็นเดอ บาร์ง (Gender barung)
ที่มา : <https://homepagez.files.wordpress.com>

1.8 เก็นเดอ (Gender) เป็นระนาดโลหะ โดยวางเรียงกันเป็นแผงบนราง เก็นเดอ (Gender) จะมี 3 ขนาด แบ่งตามช่วงระดับเสียงสูงต่ำ โดยขนาดใหญ่สุดเรียกว่า “เก็นเดอ ปาเนมบั้ง” (Gender panembung) ขนาดกลางเรียกว่าเก็นเดอ บาร์ง (Gender barung) และขนาดเล็กเรียกว่า เก็นเดอ ปาเนรุส (Gender panerus) โดยทั่วไปแล้วจะพบขนาดกลางและขนาดเล็กมากกว่า ใช้ไม้ตีหัวกลมแบน ตีลงบนลูกระนาด และใช้เทคนิคการห้ามเสียงที่ซับซ้อนมาก

ภาพที่ 10 กัมบัง (Gambang)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

1.9 กัมบัง (Gambang) มีลักษณะเหมือนกับระนาดไม้ มี 17-23 ลูก ลูกระนาดทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เช่น ไม้สนทะเล ไม้บุนนาค (ไม้หมอนรถไฟ) แขนบนรางไม้แกะสลักอย่างสวยงาม ไม้ตีทำด้วยเขาคาวายมี 2 อัน ลูกระนาดในแต่ละชุดมีช่วงเสียงมากกว่า 3 ช่วงเสียง เวลาตีไม่ต้องกดเสียง

ภาพที่ 11 สเลนทุม (Slenthum)
ที่มา : <http://www.mimo-db.eu>

1.10 สเลนทุม (Slenthum) ระนาดท่อใหญ่ ลักษณะเป็นลูกระนาดโลหะแผ่นบาง 7 ลูก วางเรียงเป็นแผงบนราง มีท่อไม้ไผ่หรือท่อเหล็กทรงรับข้างใต้เพื่อช่วยขยายความกังวานของเสียงแบบระนาดฝรั่ง มีเสียงทุ้มต่ำใช้ไม้ตีหัวกลมแบน ขนาดใหญ่ ใช้วิธีตีและห้ามเสียงแบบซารอน (Saron)

2. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย (Chordophones)

ภาพที่ 12 รีบบ (Rebab)
ที่มา : <https://upload.wikimedia.org>

2.1 รีบบ (Rebab) มีลักษณะคล้ายซอสามสายของไทย โดยตั้งเสียงเป็นคู่ 5 คันชักอิสระจากตัวเครื่อง ในอดีตกะโหลกซอจะทำและแกะจากไม้เนื้อแข็ง แต่ในปัจจุบันทำจากกะลามะพร้าว ในวงกาเมลันเต็มรูปแบบจะมีการใช้รีบบ (Rebab) จำนวน 2 คัน โดยตั้งเสียงเป็นระบบสเลนโดร (Slendro) และระบบเปล็อด (Pelog) อย่างละคัน แต่การเล่นนั้นจะไม่เล่นทั้งสองคันแบบพร้อมกัน

ภาพที่ 13 เซเลมปัง (Celempung)
ที่มา : <http://larkinam.com/litmimages/str213.jpg>

2.2 เซเลมปัง (Celempung) เป็นเครื่องดนตรีประเภทที่ใช้ดีด มีสาย 26 สาย จับคู่เป็น 13 คู่เสียง มีหย่องตรงกลาง รูปลักษณะได้รับอิทธิพลมาจากอาหรับ เป็นเครื่องดนตรีที่ประกอบอยู่ในวงกาเมลัน หากเป็นการรวมวงขนาดใหญ่และสมบูรณ์แบบ จะใช้เซเลมปัง (Celempung) จำนวน 2 ตัว โดยจะตั้งเสียงทั้งแบบระบบแบบเปล็อด (Pelog) และแบบสเลนโดร (Slendro) หากเป็นการรวมวงโดยทั่วไปอาจจะไม่มีก็ได้

ภาพที่ 14 เคซาปี (Kecapi)
ที่มา : <http://peluangbisnis89.files.wordpress.com>

2.3 เคซาปี (Kecapi) เป็นเครื่องสายชนิดหนึ่งของชนเผ่าบาตัก (Batak) อาศัยอยู่ในแถบเกาะสุมาตรา มีสาย 2 สาย สูงประมาณ 31 นิ้ว บางอันด้านหัวและด้านท้ายมีการแกะสลักเป็นรูปนักรบโบราณ

3. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า (Aerophones)

ภาพที่ 15 ซูลิง (Suling)
ที่มา : <http://3.bp.blogspot.com>

3.1 ซูลิง (Suling) คือ ขลุ่ยไม้ไผ่ไม่มีปาก ใช้เป่าในแนวดิ่ง มีหลายขนาดต่างกันออกไป เป็นเครื่องดนตรีที่เล่นเสียงสูงระดับประดาช่วงสั้นๆ โดยเล่นไม่ตรงจังหวะ ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องเป่าเพียงชนิดเดียวที่ยังพบเห็นประกอบอยู่ในวงกาเมลันปัจจุบัน

4. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องหนัง (Membranophones)

ภาพที่ 16 เก็นดัง (Kendang)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

4.1 เก็นดัง (Kendang) เป็นกลองสองหน้าทำจากไม้ชนน ซึ่งตีด้วยหนังวัวหรือแกะ มีหลายขนาดแตกต่างกัน โดยใบใหญ่สุดเรียกว่าเก็นดัง เก็นดิง (Kendhang Kendhing) ใบกลางเรียกว่าซิบลอน (Ciblon) และใบเล็กเรียกว่าเคติปัง (Ketipung) กลองใบใหญ่และใบกลางจะวางตั้งบนขาหยั่ง ส่วนใบเล็กจะวางบนตักใช้มือตี โดยส่วนใหญ่เล่นโดยผู้นำวงเพื่อเป็นการให้สัญญาณกับนักดนตรี กำหนดการเปลี่ยนจังหวะ

ภาพที่ 17 เบ็ดฮัก (Bedug)
ที่มา : <http://collections.nmmusd.org>

4.2 เบ็ดฮัก (Bedhug) เป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ หน้ากลองข้างด้วยหนังวัวหรือหนังควาย ยึดหน้ากลองโดยการตอกหมุดฝังตรงขอบกลอง รูปร่างลักษณะเหมือนกับกลองทัดของไทย และใช้ไม้ตีเหมือนกลองต่างๆ ไป โดยจะใช้บรรเลงร่วมในวงกาเมลัน มังแกง (Gamelan Munggang) ซึ่งเป็นวงดนตรีแบบโบราณ บางโอกาสใช้ตีประกอบการเต้นที่เรียกว่า Male Combat Dance หรือใช้ในการประกอบเพลงละครพ่นรำ

การรวมวงกาเมลัน (Gamelan ensembles)

การรวมวงกาเมลัน (Gamelan ensembles) จะมี การนำเอาเครื่องดนตรี 2 กลุ่ม เข้ามาประกอบ ดังนี้

1. กลุ่มเครื่องหนัก จะมีเสียงที่ค่อนข้างทุ้มและดัง ประกอบด้วย เก็มปูลและก้องอาเก็ง (Kempul and Gong ageng) เคนอง (Kenong) เคตุก (Ketuk) เคมย้ง (Kempyang) โบนัง (Bonang) และซารอน (Saron) นอกจากนี้ ยังมีเครื่องดนตรีประเภทกลองอีกหลายขนาด เช่น เก็นดัง เก็นดิง (Kendhang Kendhing) ซิบลอน (Ciblon) เคติป้ง (Ketipung) และเบ็ดฮัก (Bedhug) เป็นต้น

2. กลุ่มเครื่องเบา จะมีเสียงที่ค่อนข้างเบา นุ่มนวล ประกอบด้วย กัมบัง (Gambang) ซูลิง (Suling) รีบบ (Rebab) เซเลมปง (Celempung) ซิเตอร์ (Siter) สเลนทุม (Slenthum) เก็นเดอ (Gender) เป็นต้น

ทั้งนี้ วงกาเมลัน (Gamelan ensembles) เครื่องหนักเสียงดัง จะเป็นกลุ่มเครื่องดนตรีที่นำไปใช้ในการประโคมในพิธีมงคลต่างๆ โดยใช้บรรเลงในพิธีมงคลของราชสำนัก เรียกว่า “เกราดิน” (Keratin) และตามสถานที่ที่เป็นทางการทั่วไป รวมถึงเป็นวงที่ใช้ประโคมสำหรับการรำรำชั้นสูงและการแสดงหนังเงาของวงวายัง กุลิต (Wayang Kulit) ในฉากที่เน้นความดุเดือดเร่าใจ ส่วนกลุ่มเครื่องเบาเสียงเบา จะใช้ประกอบการขับร้องเดี่ยวของนักร้อง การอ่านทำนองเสนาะที่เรียกว่า “มาคาปัด” (Macapat) ประกอบการเล่นเพลงแสดงทักษะชั้นสูงและการแสดงหนังเงาในฉากที่เน้นความสงบสุขุมหรือการบรรยายที่ต้องใช้สมาธิในการฟังสูง ทำนองที่พวกเครื่องเบาเล่นมักจะเป็นทำนองที่สวยงาม ในขณะที่ทำนองที่พวกเครื่องเสียงดังบรรเลงมักจะเป็นทำนองหลักและเสียงตกสำคัญของเพลง

นอกจากการรวมวงในราชสำนักแล้ว ในรูปแบบของการเล่นดนตรีของชาวบ้าน ก็มีการรวมวงที่หลากหลายเช่นกัน ข้อแตกต่างที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ วงดนตรีกาเมลัน (Gamelan ensembles) แบบชาวบ้าน มักจะไม่ได้มีเครื่องดนตรีสัมฤทธิ์เป็นหลักแบบราชสำนัก แต่จะใช้วัสดุพื้นบ้านที่สำคัญก็คือ ไม้ไผ่ (Bamboo) ซึ่งได้เข้ามาเป็นวัสดุพื้นบ้านที่ชาวบ้านนำมาใช้ประกอบเป็นเครื่องดนตรี จนกลายมาเป็นวัฒนธรรมที่เรียกว่า Bamboo culture ซึ่งก็เป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวิถีชีวิตในชนบทแถบเอเชียตะวันออกเฉียง (Terry Miller and Andrew Shahriari, 2006 : 144-145)

ลักษณะวงดนตรีพื้นเมืองบนเกาะชวา

วงดนตรีพื้นเมืองบนเกาะชวากลาง ประกอบด้วย

1. วงกาเมลัน บัมบัง (Gamelan bumbung) ประกอบด้วย ปล้องไม้ไผ่ที่ใช้เคาะจำนวนมาก โดยมีขนาดที่

แตกต่างกัน และมีระดับเสียงที่ต่างกัน ระนาดกัมบัง (Gambang) หลายช่วงเสียง เซเลมปง (Celempung) และกลองเก็นดิง (Kendang)

2. วงกาเมลัน เจมบลัง (Gamelan jemblung) ประกอบด้วย ปี่ไม้ไผ่บัมบัง (Bumbung) ซารอน (Saron) เคนอง (Kenong) เคตุก (Ketuk) ปล้องไม้ไผ่ใช้เคาะ และกลองเก็นดิง (Kendang)

3. วงกาเมลัน กัมเบง (Gamelan gumbeng) ประกอบด้วย ปี่ไม้ไผ่บัมบัง (Bumbung) ปล้องไม้ไผ่ใช้เคาะ และเครื่องสายที่ขึงสายบนกระบอกไผ่ใช้ไม้ตีที่สายเรียกว่าเคเต็ง เคเต็ง (Keteng – Keteng)

นอกจากนี้ ยังพบว่ามียังดนตรีพื้นบ้านอื่นๆ อีก เช่น วงคาลุง (Calung) ใช้ระนาดที่เรียกว่าคาลุง 3 ตัว กลองเก็นดิง (Kendang) และปี่ไม้ไผ่เสียงต่ำแทนฆ้อง หรือ วงเคโตปรัก (Ketoprak) ใช้ในการแสดงการละเล่นของชาวบ้าน มีการพัฒนาจากการใช้เพียงสักคำขาว 3 – 5 แท่ง ในระดับเสียงต่างๆ กัน และขลุ่ยซูลิง (Suling) มาผสมเครื่องดนตรี เช่น ฆ้องเคนอง (Kenong) กลองเก็นดิง (Kendang) และซอรีบบ (Rebub) เป็นต้น วัฒนธรรมไม้ไผ่ในวงพื้นบ้านอีกชนิดที่พบได้ทั่วไปในหมู่เกาะอินโดนีเซียก็คือ วงอังกะลุง (Angklung ensemble) โดยอังกะลุง เป็นเครื่องดนตรีดั้งเดิมของชาว ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่มีขนาดต่างๆ และในปัจจุบันได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนของอังกะลุงให้เป็นแบบตะวันตก คือ มีระบบครึ่งเสียง (Semitone) ซึ่งสามารถเขย่าเป็นคู่เสียงและคอร์ดได้ในชิ้นเดียวกันและยังเป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวกันกับอังกะลุงของไทยที่ไทยได้รับเอาแบบอย่างมาจากอินโดนีเซีย อังกะลุงของชาวจะต่างจากอังกะลุงไทย คือ จะมีแค่ 2 กระบอก แต่ของไทยมี 3 กระบอก โดยการถือด้วยมือแล้วใช้อีกมือแกว่งไปข้างๆ ไม่ใช้การเขย่าแบบของไทย วงดนตรีพื้นบ้านมักจะใช้ตั้งแต่ 4 ตัวขึ้นไป จนถึงวงขนาดใหญ่ที่มีมากกว่า 40 ชิ้นในปัจจุบัน

วงดนตรีพื้นเมืองในชวาตะวันตก

เขตชวาตะวันตก จะเป็นวัฒนธรรมดนตรีของชาวซุนดรา (Sundanese music) วงกาเมลันแบบซุนดราจะใช้เครื่องดนตรีของชวากลาง คือ ซารอน (Saron) กัมบัง (Gambang) โบนิง (Bonang) เก็นเดอ (Gender) ฆ้องขนาดใหญ่ (Gong) หรือ ฆ้องเก็มปูล (Kempul) นอกจากนั้น ยังใช้เครื่องดนตรีประเภทจะเข้ (Zither) ที่เรียกว่าคาซาปี (Kacapi) ขลุ่ยซูลิง (Suling) ซอรีบบ (Rebub) และซอไม้ที่เรียกว่าทาราวันงา (Tarawangsa)

วงดนตรีพื้นเมืองในชวาตะวันออก

เขตชวาตะวันออก มักเรียกรูปแบบของดนตรีราชสำนักว่า กาเมลัน ฮาลัส (Gamelan halus) ซึ่งเป็นการรวมวงแบบเดียวกันกับวงดนตรีราชสำนักในชวากลาง และจะเรียกววงกาเมลันพื้นบ้านว่ากาเมลัน คาเซอ (Gamelan kasar) วงดนตรีประเภทคาเซอ (Kaser) นี้ มักจะแบ่งไปตามการละเล่นหรือการแสดงต่างๆ เช่น กาเมลัน เรยอก (Gamelan reyog) จะใช้ประกอบการแสดงเรยอก ซึ่งประกอบด้วย ปี่เซลอมเปต (Selomporet) อังกะลุง 2 ตัว กลองสามชนิด คือ เก็นดิง (Kendang) เทอบัง (Terbang) เคติป้ง (Ketipung) เคนอง (Kenong) และเคตุก (Ketuk) นอกจากนี้ ยังมีวงดนตรีที่เรียก

ว่ากาเมลัน ซาโรเนน (Gamelan saronen) ที่ใช้สำหรับในการแข่งขันวันของชาวชาวตะวันออก โดยมีเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เช่น ปี่ซาโรเนน (Saronen) เคตุก (Ketuk) เก็นดัง (Kendang) และขลุ่ยบัมบัง (Bumbung)

นอกจากวงดนตรีพื้นบ้านดังกล่าวข้างต้นในทั่วทุกภูมิภาคของเกาะชวาแล้ว ยังปรากฏพบลักษณะของการรวมวงดนตรีในรูปแบบง่าย ๆ เพื่อใช้ในการบรรเลงเพลงพื้นบ้านทั่วไปอีกมากมาย ตามประเพณีและวัฒนธรรมของหมู่บ้านหรือกลุ่มชนต่าง ๆ ตลอดจนการนำเอาเครื่องดนตรีตะวันตกต่าง ๆ เข้ามาผสมผสาน รวมถึงเครื่องดนตรีจากอาหรับ อินเดีย และจีน เป็นที่น่าสังเกตว่า ดนตรีในชวาจะไม่มีการใช้แคน ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่อาศัยการสั่นของลิ้นที่เป็นโลหะมักจะทำจากเงินหรือสัมฤทธิ์ ดังนั้น วัฒนธรรมดนตรีแคน จึงมิได้ขำทะเลไปถึงยังหมู่เกาะชวา อินโดนีเซีย แต่พบการใช้แคนในกลุ่มคาบสมุทรมลายูและเกาะบอร์เนียว ไปจนถึงภาคพื้นที่เป็นแผ่นดินใหญ่ของทวีปเอเชียเท่านั้น (Terry Miller and Andrew Shahriari, 2006: 148-149)

ระบบเสียงกาเมลัน (Gamelan Tuning Systems)

ระบบเสียงดนตรีของวงกาเมลัน (Gamelan) ประเทศอินโดนีเซีย มีลักษณะที่แตกต่างจากระบบเสียงดนตรีของตะวันตก เช่นเดียวกับลักษณะทางดนตรีของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กล่าวคือการตั้งเสียง

ของดนตรี จะขึ้นอยู่กับกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่จะสามารถแสดงเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ตนเองได้จากเสียงโหมด (Mode) และบันไดเสียง (Scale) การตั้งเสียงให้เข้ากันมักเป็นอิทธิพลที่มาจากตระกูลของนักดนตรี กลุ่มช่างดนตรี หมู่บ้านกลุ่มชน ตลอดจนราชสำนักที่สำคัญ ๆ เป็นหลัก นอกจากนี้ภาษาของแต่ละเชื้อชาติ ก็ยังส่งผลต่อระบบเสียงดนตรี ถึงแม้ว่าบางระบบเสียงดนตรีอาจดูคล้ายกันมาก แต่ในด้านความถี่แล้วแตกต่างกันออกไป โดยระบบเสียงดนตรีของอินโดนีเซีย จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สเลนโดร (Slendro) และ เปลล็อก (Pelog) (Terry Miller and Sean William, 1998: 656-657)

1. ระบบเสียงแบบสเลนโดร (Slendro)

เป็นระบบเสียงที่มีความเก่าแก่ที่สุด โดยสันนิษฐานว่าน่าจะมีการเริ่มต้นใช้งานมาตั้งแต่ในสมัยศตวรรษที่ 6-7 ซึ่งพัฒนามาจากระบบ 3 เสียงเดิม โดยในหนึ่งช่วงเสียง (Octave) จะแบ่งออกเป็น 5 เสียง (Pentatonic Scale) โดยเสียงทุกเสียง เกือบจะมีระยะความห่างของเสียงเท่าๆ กันหมด เสียงที่เกิดขึ้นจะให้ความรู้สึกมีชีวิตชีวาและโดยปกติแล้ว ระบบเสียงแบบสเลนโดร (Slendro) นี้ จะใช้ประกอบการแสดงหนังตะลุงหรือหุ่นกระบอกในเรื่องรามายณะและมหากาพย์เป็นส่วนใหญ่ โดยลักษณะของระบบเสียงแบบสเลนโดร (Slendro) จะมีลักษณะโครงสร้างของเสียงเมื่อเทียบกับระบบเสียงแบบโครมาติก (Chromatic) ของดนตรีตะวันตก ตามระบบการวัดแบบ Cent จะได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบระบบเสียงสเลนโดร (Slendro) กับระบบเสียงโครมาติก (Chromatic)

Slendro (Pentatonic Scale)						
Nem	Barang	Gulu	Dada	Lima	Nam	
240	240	240	240	240	240	= 1,200 Cents

Chromatic Mode													
B	C	C#	D	D#	E	F	F#	G	G#	A	A#	B	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	= 1,200 Cents

ที่มา : ปัญญา รุ่งเรือง. (2551). เอกสารประกอบการสอนวิชาดนตรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับเสียงระหว่างระบบเสียงสเลนโดร (Slendro) กับระบบเสียงโครมาติก (Chromatic)

เปรียบเทียบระดับเสียงระหว่างระบบเสียงแบบสเลนโดร (Slendro) กับระบบเสียงแบบโครมาติก (Chromatic)

ระดับเสียง	ชื่อระดับเสียงของอินโดนีเซีย	ชื่อระดับเสียงของตะวันตก
1*	Barang	D -
6	Nam	B
5	Lima	A -
3	Dada	F# +
2	Gulu	E
1	Barang	D -

ที่มา : ตารางโดยผู้เขียน อาทิตย์ โพธิ์ศรีทอง

อัตราจังหวะไว้อย่างชัดเจน โดยอัตราจังหวะต่างๆ นั้น จะถูกกำหนดด้วยกลุ่มเครื่องดนตรีประเภทกลองเกินดัง (Kendhang) และกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะต่างๆ เช่น เคนอง (Kenong) เก็มปูล (Kempul) ฆ้อง (Gong) เคมยัง (Kempyang) เป็นต้น โดยอัตราจังหวะแต่ละประเภทยานั้น จะต้องมีความสัมพันธ์กับลักษณะของท่วงทำนองที่เป็นทำนองหลัก ซึ่งอัตราจังหวะนั้นชาวชวาจะเรียกว่า “อิรามะ” (Irama) โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

1. อัตราจังหวะอิรามะ ลันกา (Irama Lancar) เป็นลักษณะอัตราจังหวะที่มีความเร็วมากที่สุด โดยจะต้องเล่นทำนองเพลงให้ได้ 2 ตัวโน้ต ต่อการตีเครื่องควบคุมจังหวะ 1 ครั้ง
2. อัตราจังหวะอิรามะ ทังกัง (Irama Tanggung) เป็นลักษณะอัตราจังหวะที่มีความเร็วระดับปาน

กลาง โดยจะต้องเล่นทำนองเพลงให้ได้ 4 ตัวโน้ต ต่อการตีเครื่องควบคุมจังหวะ 1 ครั้ง

3. อัตราจังหวะอิรามะ ดาโดส หรือ ดาดิ (Irama dados or dadi) เป็นลักษณะอัตราจังหวะระดับปานกลางไม่ช้าและเร็วจนเกินไป โดยจะต้องเล่นทำนองเพลงให้ได้ 8 ตัวโน้ต ต่อการตีเครื่องควบคุมจังหวะ 1 ครั้ง

4. อัตราจังหวะอิรามะ ไวลีท (Irama Wilet) เป็นลักษณะอัตราจังหวะระดับที่ค่อนข้างช้าไม่รีบร้อน โดยจะต้องเล่นทำนองเพลงให้ได้ 16 ตัวโน้ต ต่อการตีเครื่องควบคุมจังหวะ 1 ครั้ง

5. อัตราจังหวะอิรามะ รังเคป (Irama rangkep) เป็นลักษณะอัตราจังหวะที่อยู่ในระดับช้ามาก โดยจะต้องเล่นทำนองเพลงให้ได้ 32 โน้ต ต่อการตีเครื่องควบคุมจังหวะ 1 ครั้ง

ตารางที่ 5 อัตราจังหวะ (Tempo) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble)

Irama number	Irama name	Saron panerus beats per balungan note
1/2	Irama lancar	1
I	Irama tanggung	2
II	Irama dados (or dadi)	4
III	Irama wilet	8
IV	Irama rangkep	16

ที่มา : <https://en.wikipedia.org/wiki/Irama>

บทสรุป

ประเทศอินโดนีเซีย เป็นประเทศที่มีความหลากหลาย ประกอบไปด้วยดินแดนสองส่วนใหญ่ คือ ดินแดนภาคพื้นทวีป (Mainland Southeast Asia) และดินแดนภาคพื้นมหาสมุทร (Peninsular Southeast Asia) มีหมู่เกาะต่างๆ มากมายกว่า 17,508 เกาะ และมีประชากรกระจายตัวกันอยู่ในหมู่เกาะต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก และเนื่องด้วยลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่มีความแตกต่างกันมาก จึงทำให้ประเทศอินโดนีเซียมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ เชื้อชาติ ศาสนา และวิถีชีวิต แต่สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์และความเป็นประเทศอินโดนีเซียได้อย่างชัดเจนก็คือ “กาเมลัน” (Gamelan)

กาเมลัน (Gamelan) คือ วงดนตรีประจำชาติของประเทศอินโดนีเซีย เป็นวงดนตรีที่มีเอกลักษณ์ทั้งทางด้านเครื่องดนตรีและรูปแบบการบรรเลงที่มีความประณีตงดงามตามแบบวิถีชีวิตของชนชาวอินโดนีเซีย โดยเครื่องดนตรีของวงกาเมลัน (Gamelan) เป็นเครื่องดนตรีที่พัฒนามาจากโลหะ ไม้ ไม้ไผ่ และหนังวัว ซึ่งเป็นวัสดุที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเมื่อแบ่งตามระบบของฮอนบอสเทล - ซัคส์ (Hornbostel – Sachs) จะพบว่าทั้งหมด 4 ประเภท คือ 1) ประเภทเครื่องกระทบหรือเครื่องตี 2) ประเภทเครื่องสาย 3) ประเภทเครื่องเป่า และ 4) ประเภทเครื่องหนังโดยการรวมวงกาเมลัน (Gamelan

ensembles) นั้น พบว่า ได้มีการนำเอาเครื่องดนตรี 2 กลุ่มเข้ามาประกอบรวมกันเป็นวงดนตรีขึ้นมา คือ กลุ่มเครื่องดนตรีเครื่องหนังที่มีเสียงค่อนข้างทุ้มดัง และกลุ่มเครื่องดนตรีเครื่องเป่าที่มีเสียงที่ค่อนข้างเบานุ่มนวล

สำหรับระบบเสียง (Tuning Systems) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) ก็ถือว่ามีโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยจะแบ่งระบบเสียงที่ใช้ในการบรรเลงออกเป็น 2 ระบบตามงานแสดงหรือพิธีการ คือ ระบบสเลนโดร (Slendro) ซึ่งเป็นระบบเสียงที่มีความเก่าแก่ที่สุด โดยในหนึ่งช่วงทบเสียง (Octave) จะแบ่งเสียงออกเป็น 5 เสียง (Pentatonic Scale) โดยเสียงทุกเสียงจะมีระยะห่างของเสียงเท่ากันหมด ซึ่งระบบนี้จะมีลักษณะการวางระบบเสียงเช่นเดียวกับระบบเสียงของไทยในบางบทเพลง คือ ระบบ 5 เสียง (Pentatonic Scale) และระบบเสียงแบบเปลิออด (Pelog) เป็นการพัฒนาระบบเสียงมาจากระบบสเลนโดร (Slendro) โดยในหนึ่งช่วงทบเสียง (Octave) จะแบ่งออกเป็น 7 เสียง (Heptatonic scale) โดยมีระยะความห่างของเสียงที่แตกต่างกัน สำหรับกลุ่มเสียง (Mode) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) จะมีกลุ่มเสียงที่หลากหลายทั้งของระบบสเลนโดร (Slendro) และระบบเปลิออด (Pelog) โดยแยกออกเป็นระบบละ 3 รูปแบบ คือ 1) กลุ่มเสียง (Mode) ระบบสเลนโดร (Slendro) ประกอบด้วย ปาเต็ต เน็ม (Patet Nem) ปาเต็ตกลดซานโก (Patet Sango) และปาเต็ต แมนยูรา (Patet Manyura)

และ 2) กลุ่มเสียง (Mode) ระบบเปลือย (Pelog) ประกอบด้วย ปาเต็ต ลิมา (Patet Lima) ปาเต็ต เน้ม (Patet Nem) และปาเต็ต บาริง (Patet barang) ส่วนอัตราจังหวะ (Tempo) ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ จากเร็วไปช้า คือ ไอรามะ ลันกา (Irama Lancar) ไอรามะ แทงกิง (Irama Tanggung) ไอรามะ ดาโตส หรือ ดาติ (Irama dados or dadi) ไอรามะ ไวลท (Irama Wilet) และไอรามะ รังเคป (Irama rangkep) จากที่กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้น เป็นการนำเสนอข้อมูลเพียงส่วนน้อยเท่านั้น แต่ก็สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ของวงดนตรีกาเมลัน (Gamelan Ensemble) รวมถึงประโยชน์ทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยยังมีข้อมูลอีกมากมายที่ยังรอการศึกษาค้นคว้าทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ความเป็นมา การสร้างเครื่องดนตรี รูปแบบวิธีการบรรเลง หรือการประพันธ์เพลง เป็นต้น ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดความเข้าใจและประโยชน์สูงสุดในการศึกษาค้นคว้าทางมานุษยวิทยาดนตรี (Ethnomusicology) ขั้นที่สูงยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรรย์สมร ฝนบุญ. (2558, มกราคม-มิถุนายน). วิวัฒนาการวัฒนธรรมการแสดงของคนไทยเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ**. 16 (2): 100-115.
- Pholboon, Jansamorn. (2015, January–June). Evolution of Thai - Malay u's Performances in Border Provinces of Southern Thailand. **Institute of Culture and Arts Journal**. 16 (2): 100-115.
- ปัญญา รุ่งเรือง. (2551). **ประวัติศาสตร์ดนตรีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช
- Rungrueng, Panya. (2009). **Thailand music history**. (5th ed.). Bangkok: Thaiwattanapanit
- _____. (2551). **หลักวิชามานุษยวิทยาดนตรี**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____. (2009). **Technicality Ethnomusicology**. Bangkok: Kasetsart University
- _____. (2551). **เอกสารประกอบการสอนวิชาดนตรีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____. (2009). **The Course Outline of Music in Southeast Asia**. Bangkok: Kasetsart University
- Terry E.Miller and Andrew Shahriari. (2006). **World Music A Global Journey**. New York: Taylor & Francis Group, LLC
- Terry E.Miller and Scan Williams. (1998). **The Garland Encyclopedia of World Music**. Volume 4 Southeast Asia. New York: Garland publishing, INC